

33. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toiminnastaan v. 1950 laatima kertomus oli seuraavan sisällöinen:

Musiikkilautakunta

Kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1950 musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi päätoimittaja L. Ahon sekä jäseniksi professori B. Carlsonin, filosofian tohtori E. v. Frenckellin, veistokalustonhoitaja E. Hallikaisen, pääjohtaja J. Hämäläisen, työnjohtaja K. Koposen, filosofian kandidaatti M. Raution, filosofian maisteri M. Turusen ja toimittaja O. Virtasen. Varapuheenjohtajana toimi toimittaja Virtanen ja kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnan puheenjohtaja, päätoimittaja Aho. Lautakunnan sihteerinä toimi oikeusneuvosmies K. Walldén.

Vuoden aikana lautakunta kokoontui 12 kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 319 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 209. Intendentin hoidettavana olevan koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon kirjeiden lukumäärä oli 266.

Lautakunnan ohjelmajaoston muodostivat kapellimestari M. Similä, intendentti sekä jäsenet Carlson, v. Frenckell, Rautio ja Turunen, osallistuen professori Y. Selin ohjelmajaoston kokouksiin kaupunginorkesterin neuvoa-antavana edustajana ilman äänioikeutta.

Lautakunta päätti kokouksessaan tammikuun 30 p:nä, että puheenjohtaja ja sihteeri sekä puheenjohtajan esteellisenä ollessa se lautakunnan jäsen, joka on toiminut puheenjohtajana, allekirjoittavat pöytäkirjan ja että kokouksissa valitaan kaksi jäsentä tarkistamaan pöytäkirja. Sen ohessa lautakunta päätti mainitussa kokouksessa ilmoittaa painatus- ja hankintatoimistolle, että lautakunta kokoontuu vain tarpeen vaatiessa ja että lautakunnan pöytäkirjat ovat sen kansliahuoneessa yleisön nähtävissä aina vuosineljänneksittäin, julkaistavassa kuulutuksessa lähemmin ilmoitettavina päivinä.

Lautakunnan laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen estettynä ollessaan varapuheenjohtaja ja molempien estyneenä ollessa sihteeri, sekä orkesteria koskevat laskut intendentti paitsi milloin oli kysymys hänen omista laskutuksistaan, jolloin laskut hyväksyi sihteeri samoin kuin intendentin estyneenä ollessa muutkin orkesteria koskevat laskut.

Kertomusvuonna antoi musiikkilautakunta kaupunginhallitukselle lukuisan määrän lausuntoja eri taidelaitosten ja yhteisöjen anomuksien johdosta saada avustusta talousarvion määrärahojen ulkopuolelta kaupungin varoista. Useimmat näistä lausunnoista koskivat eri kuorojen ulkomaisten konserttimatkojen aiheuttamien tappioiden korvaamista. Joskin lautakunta epäillen suhtautui tällaisten avustusten tarkoituksenmukaisuuteen, puolsi lautakunta kuitenkin useimmissa tapauksissa anomuksia lausunnoissaan. Joissakin tapauksissa kaupunginhallitus sitten suostui anomuksiin, vaikka lautakunta ei niitä puoltanut, mutta toisaalta taas lautakunta eräissä tapauksissa puolsi sellaisia avustusanomuksia, jotka kaupunginhallitus hylkäsi.

Lautakunnalta pyydettiin myös lausunto toiselta puolen niin sanotun Sibelius-viikon järjestämisen suhteen kesäisin ja toiselta puolen ulkoilmaesitysten järjestämisen suhteen Suomenlinnassa kesän aikana. Lautakunta on Sibelius-viikon järjestämistä selvittämään

asetetun komitean antaman lausunnon vastaisesti esittänyt kaupunginhallitukselle, ettei tällainen viikko ainakaan taloudellisesti tulisi kannattamaan ja ettei sellaista siis pitäisi järjestää, kaupunginhallituksen asetuttua kuitenkin sen jälkeen toiselle kannalle, päättäen että tällainen viikko järjestettäisiin kesäisin pääkaupunkiin. Suomenlinnassa suunniteltu ulkoilmanäytäntöjä lautakunta puolsi sen sijaan periaatteessa.

Kaupunginhallitus pyyi myös lausuntoa siitä, olisiko kaupungin syytä varata varoja Pariisin kaupunkiin perustettavaan taiteilijakortteliin asettuvia Helsingin kaupungista kotoisin olevia taiteilijoita varten. Lautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupungin toimesta kutsuttaisiin koolle kokous, jossa olisivat edustettuina Cité des Arts-hankkeesta kiinnostuneet yhteisöt, kuten valtio, muut suuremmat kaupungit, taidejärjestöt jne., jossa kokouksessa valittaisiin toimikunta kehittämään asiaa edelleen.

Lautakunta jakoi helmikuun 14 p:nä kaupunginkellarissa ansiomerkkejä 40, 30, 25 ja 20 vuoden palveluksesta kaupunginorkesterin jäsenille kaupunginjohtaja Railon, musiikkilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten sekä kaupunginorkesterin intendentin ja taloudenhoitajan läsnäollessa.

Kaupunginorkesteri

Kansliahenkilökunta. Orkesterin intendenttinä toimi filosofian maisteri N.-E. Ringbom ja taloudenhoitajana neiti D. Nordblom sekä kirjastonhoitajana filosofian maisteri V. Helasvuo. Intendentti Ringbom nautti palkatonta virkalamoa helmikuun 16 p:stä toukokuun 15 p:ään, jonka aikana hänen sijaisenaan toimi kirjastonhoitaja Helasvuo ja tämän sijaisena taas toimi sanottuna aikana filosofian maisteri T. Örlund. Taloudenhoitaja Nordblom nautti sairauslomaa tammikuun 9 p:stä huhtikuun 1 p:ään, jolloin hänen sijaisenaan toimi eläkkeellä oleva entinen taloudenhoitaja, rouva E. Zilliacus.

Orkesterihenkilökunta. V. 1950 toimi kaupunginorkesterin johtajana edelleenkin kapellimestari M. I. Similä, joka v. 1945 valittiin virkaan viisi-vuotiskaudeksi. Kokouksessaan toukokuun 22 p:nä musiikkilautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että kaupunginorkesterin johtajan virka jätettäisiin avoimeksi ja täyttämättä kevätkaudeksi 1951, ja että näin säästynyt johtajan palkka käytettäisiin vierailujohtajien palkkaamiseen tänä aikana. Kokouksessaan joulukuun 28 p:nä kaupunginhallitus päätti, liittyen musiikkilautakunnan kokouksissaan marraskuun 6 p:nä ja joulukuun 18 p:nä tekemiin esityksiin, nimittää kaupunginorkesterin johtajaksi kesäkuun 1 p:stä 1951 toukokuun 31 p:ään 1952 kapellimestari T. Hannikaisen.

Kaupunginorkesterin konserttimestarina toimi v. 1950 edelleen viulutaiteilija N. Levin. Soittajia oli kertomusvuonna 75.

Kaupunginorkesterin valtuuskunta. Orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan orkesterin valtuuskunnan jäseniksi soittokaudeksi 1950/51 A. Viljavan, joka toimi puheenjohtajana, sekä N. Levinin ja E. Linnalan. Varajäseniksi valittiin E. Taimela ja E. Rautasuo.

Orkesterin järjestysmiehenä toimi edelleen A. Karsti.

Kaupunginorkesterin toiminta. Vuoden aikana annettiin kaksikymmentäkuusi varsinainen sinfoniakonserttia, joista kapellimestari Martti Similä johti 13, Albert Wolff 2, Jussi Jalas 2, Tauno Hannikainen 2, Nikolai Malko, Igor Markevitch, Hilding Rosenberg, Sixten Ehrling, Heinz Freudenthal, Issay Dobrowen ja Leo Funtek kukin yhden. Lisäksi annettiin kevätkaudella 6 kansansinfoniakonserttia ja 8 kansankonserttia. Kansansinfoniakonsertteja johti kapellimestarit Albert Wolff, Nikolai Malko, Igor Markevitch, Bengt Carlson, Arvo Airaksinen ja Leo Funtek. Kansankonsertteja johti Martti Similä 5 sekä kapellimestarit Matti Visapää, Nikolai van der Pals ja Jussi Jalas kukin yhden. Koululaiskonsertteja pidettiin 10, viisi kevät- ja viisi syyskaudella.

Syksystä alkaen pidettiin sunnuntaikonsertit kolmena sarjana, jotka koululaiskonserttien lisäksi jakautuivat matineoihin ja opiskelijakonsertteihin. Matineoista, yhteensä 5, johti kapellimestari Similä 2, Issay Dobrowen ja Jussi Jalas kumpikin yhden. Yksi pidettiin Pohjoismaisten musiikkipäivien suomalaisena konserttina, jonka johtivat ohjelman säveltäjät Nils-Eric Fougstedt, Nils-Eric Ringbom, Sulho Ranta, Tauno Pykkänen ja Kalervo Tuukkanen. Opiskelijakonserteista, yhteensä 5, johti Martti Similä 3, Heinz Freudenthal yhden ja Jussi Jalas yhden.

Edellisten lisäksi pidettiin kaksi ylimääräistä konserttia, kesäkuun 6 p:nä Georg

Schnéevoigt-muistokonsertti ja toukokuun 1 p:nä vappumatinea. Molemmat johti kapellimestari Martti Similä.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: a) kotimaisia sävellyksiä: Ikonen: Sinfonia II; Klami: Alkusoitto näytelmästä Nummisuutarit; Madetoja: Tanssinäky, Huvinäytelmä-alkusoitto; Merikanto, A: Pan; Orlando: Sinfonia V; Palmgren: Pianokonsertto IV (Huhtikuu); Pylkkänen: Ultima Thule; Raitio: Kuutamo Jupiterissa; Ringbom: Sinfonia III; Sibelius: Sinfoniat I—VII, Tapiola, Pohjolan tytär, Luonnotar, Öinen ratsastus ja Auringonnousu; Sonninen: Sinfonisia tuokioita.

b) ulkomaisia sävellyksiä: Bach: Brandenburgilainen konsertto n:o 3, Die Kunst der Fuge, Chaconne, Passacaglia c-molli ja Kantaatti n:o 189; Bartok: Pianokonsertto III; Beethoven: Alkusoitto Leonore III, Sinfonia III, VI, VII ja VIII, Pianokonsertot I, III ja IV, Viulukonsertto; Bizet: Sinfonia; Brahms: Sinfoniat I ja IV sekä Akateeminen juhla-alkusoitto; Blomdahl: Pastoraalisarja; Britten: Serenaadi; Caplet: Epiphanie; Carpenter: Carmel-alkusoitto; Chausson: Poeme de l'Amour et de la Mer; Haydn: Viulukonsertto C-duuri; Hindemith: Trauermusik; Jaques-Dalcroze: Alkusoitto Janine; Koch: Triptyk; Kodály: Sarja näytelmästä Háy János; Lalo: Espanjalainen sinfonia; Larsson: Musiikkia orkesterille; Martin: Petite symphonie concertante; Messiaen: L'Ascension; Mendelssohn: Sinfonia IV; Mozart: Pianokonsertto n:o 24, Viulukonsertto I (Ade-laide); Otterloo: Sinfonietta puhaltimille; Paulson: Sinfonia V; Pergament: Sarja Juutalaisesta laulusta; Prokofjev: Sarja n:o 2 baletista Romeo ja Julia, Viulukonsertto I; Purcell: Sarja jousiorkesterille; Ravel: Pianokonsertto G-duuri, Pianokonsertto vasemmalle kädelle, Bolero; Rimski-Korsakov: Sarja oopperasta Kultainen kukko; Rosenberg: Sinfonia III; Schuman: Pianokonsertto; Strauss: Tod und Verklärung, Till Eulenspiegels lustige Streiche; Stravinski: Pulcinella, Sinfonia I; Tshaikovski: Sinfonia II, Rokokoomuunnelmia, Romeo ja Julia, Viulukonsertto; Walton: Alttoviulukonsertto; Weber: Oberon-alkusoitto; Villa-Lobos: Descobrimento do Brasil, sarja I; Wolff: Sinfonia.

Vuoden aikana kaupunginorkesteri avusti 149 oopperanäytännössä ja 10 konsertti- ja juhlatilaisuudessa, joista erityisesti mainittakoon valtioneuvoston järjestämä Jean Sibeliuksen 85-vuotisjuhlakonsertti joulukuun 12 p:nä. Sitä paitsi orkesteri esiintyi Stadionilla pidetyssä Helsingin kaupungin 400-vuotisjuhlassa ja juhlien päättäjäiskonsertissa yliopiston juhlasalissa.

Sinfoniakonserteissa kävi kaikkiaan 13 733 henkilöä eli keskimäärin 528 henkilöä konserttia kohden, sunnuntaikonserteissa 14 096 henkilöä eli 470 konserttia kohden ja kahdessa ylimääräisessä konsertissa 911 henkilöä. Konserttiyleisön kokonaismäärä oli siis 28 740 henkilöä. Suurimman yleisömenestyksen saavuttivat koululaiskonsertit, joissa keskimäärin kävi 720 henkilöä konserttia kohden.

Kaupunginorkesterin konserttien radiointi jatkui pääasiassa samassa laajuudessa kuin ennenkin ja Yleisradio oy:n ja lautakunnan välinen sopimus jatkui samanlaisena kuin v:n 1949 aikana.

Suomalaisen oopperan ja lautakunnan välinen sopimus jatkui niinikään samanlaisena kuin v:n 1949 aikana.

Teoston ja lautakunnan välinen sopimus. Säveltäjien tekijäoikeustoimisto Teoston ja lautakunnan välillä tehtiin sopimus tekijäpalkkioista aivan vastaavalla tavalla kuin edellisenä vuonna.

Konserttiohjelmien julkaisuoikeuden oli lautakunta aikoinaan päättänyt antaa oopperalaulaja Sulo Räikköselle 40 000 mk:n vuotuisesta maksua vastaan, ohjelmahinnan ollessa 10 mk ja tämän sopimuksen nojalla on Räikkönen kevätkaudella julkaissut nämä ohjelmat edelläsanoitun ehdoin. Uudella sopimuksella Räikkösen kanssa lautakunta kuitenkin sopi siitä, että Räikkönen syyskuun 1 p:stä lukien sai julkaista nämä ohjelmat 100 000 mk:n vuotuisesta maksusta. Samalla määrättiin kaikkien ohjelmien hinnaksi 20 mk.

Konserttien ohjelmaselostukset. Kuten edellisinkin vuosina huolehti kaupunginorkesterin intendentti lautakunnan päätöksen mukaisesti v. 1950 sinfonia- ja sunnuntaikonserttien ohjelmia sekä niiden säveltäjien henkilöllisyyttä ja esitettäviä sävellyksiä koskevista selostuksista. Nämä selostukset ovat olleet liitettynä käsiohjelmiin painettuina lisälehtinä.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyuskonsertteihin. Musiikkilautakunnan esityksestä kaupunginhallitus suostui luovuttamaan kaupunginorkesterin maksutta hyväntekeväisyystarkoituksiin.

Konserttien lippujen hinnat. Sinfoniakonserttien lippujen hinnat olivat kevätkaudella 200, 150 ja 100 mk sekä tavallisten sunnuntaikonserttien lippujen hinnat 50 mk ja erikoistapauksissa 75 mk. Sinfoniakonsertit olivat järjestettyinä yhtenä tilaussarjana, jolloin myönnettiin 10 % alennus. Lautakunta korotti kuitenkin syyskuun 1 p:stä lukien hintoja siten, että sinfoniakonserttien liput maksoivat 250, 200 ja 150 mk, kansankonserttien liput 75 mk, koululaiskonserttien sarjaliput 200 mk ja opiskelijakonserttien sarjaliput 250 mk. Sunnuntaisin annettiin nimittäin, paitsi tavallisia kansansinfonia- ja kansankonsertteja, myös niiden asemasta koululais- ja opiskelijakonsertteja, joissa toimi eri maksusta ohjelman selostajia, jotka esittivät asiansa sekä suomen- että ruotsinkielellä.

Menot ja tulot

Menoja oli kaikkiaan 38 274 441 mk jakaantuen seuraaviin eriin:

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—), mk
Musiikkilautakunta ja kanslia	1 679 458	1 724 029	— 44 571
Kaupunginorkesteri:			
Sääntöpalkkaiset virat	30 507 945	30 507 945	
Palkat	73 500	73 500	
Konserttikustannukset	3 245 923	3 245 923	
Muut kulut	874 000	977 914	— 103 914
Sunnuntaityökorvaukset	1 740 000	1 745 130	— 5 130
Yhteensä	38 120 826	38 274 441	— 153 615

Tuloja kertyi 8 343 440 mk, josta 1 500 000 valtionapua.

Ulkoilmakonsertit

Talousarvion tarjoamin määrärahoihin järjestettiin ulkoilmakonsertteja eri puolella kaupunkia. Näistä konserteista huolehtivat Helsingin torvisoittokunta, Helsingin työväenyhdistyksen soittokunta, Viipurin työväen soittajat, Pääkaupungin karjalaisten soittokunta, Käpylän urheilijain soittokunta, Helsingin työväenyhdistyksen sekakuoro, Helsingin työväen mieskuoro ja Suomen laulajain ja soittajain liittoon kuuluvat kuorot.